

De Schilderijen Galerij, Buitenhof 34 en 35

In 1773 gaf Prins Willem V zijn architect Philip Willem Schonck opdracht plannen te ontwerpen voor het maken van een zaal voor „Zijne Hoogheids Schilderijen”, nadat eerst nog was overwogen om de schilderijen in het pagehuis onder te brengen²¹. Toen dit ongeschikt bleek ontstond het plan om het inmiddels verrezen woninkje met zolder boven de nieuwe poort van het Valkhuis te verbouwen en daar een ruime „schilderijen-galerij” en een woning voor de Conservator van 's Prinsen schilderijen, de Heer Haag te creëren (zie de fig. 9 t/m 11) door samenvoeging met het pagehuis.

Uit verschillende gravures in het Gemeente Archief van 's-Gravenhage (zie ook afb. 3 en 5) blijkt namelijk, dat naast het smalle pand van Van Notten nog een iets breder huisje is opgetrokken met op de begane grond dubbele poortdeuren en op de verdieping twee en op de zolder één raam. Zelfs valt op te merken op enkele prenten, dat de staldeuren niet in het hart van deze gevel waren geplaatst, maar iets meer naar rechts. Daardoor zal naast de poort gelegenheid zijn geweest voor een vertrekje voor de wacht en voor een trap naar het bovenhuis (zie fig. 6). Er zijn ook schilderijen bij (o.a. dat van Jan ten Compe), welke de indruk geven alsof dit poorthuis direct grensde aan het huis van Van Notten. Dit is echter slechts schijnbaar. De indruk wordt veroorzaakt door het feit, dat het smalste huisje vanaf het Zuiden niet zichtbaar was, omdat het geheel wegviel achter de vooruitspringende gevel van Van Notten, nu De la Tour. In het Gemeente Museum in 's-Gravenhage bevindt zich nog een tekening van P. C. la Fargue, waarop al deze gevels voorkomen gezien vanuit de Gevangendoor. De tekenaar heeft zich echter weinig moeite gegeven om de toestand exact weer te geven. (Hij kwam boven aan zijn tekening niet best uit en tekende de beide gevels door elkaar en liet van het rechter pand de top weg).

Van de beide voorgevels werd nu door Schonck één front gemaakt, waartoe deze met een stuc-laag werden bedekt, nadat de inrijpoorten vóór en achter waren verhoogd. De schilderijenzaal werd ook bereikbaar gemaakt vanuit het hoekhuis zodat één flink museumgebouw ontstond. De kleine woning, waar van 1771 tot 1773 de pages woonden, werd door de bijtrekking bij de

galerijwoning afgesneden van haar achterkamers en tuintje. Toen daarop in 1780 het huis Buitenhof 36 door de Weduwe Walch aan Prins Willem V verkocht was werd dit huis met de achterkamers van het voormalig Pagehuis uitgebreid, waardoor één grote achterkamer op iedere verdieping kon worden gemaakt, die alle achter het oude Pagehuis omliepen. Het gehele huizenblok was daarmee in handen van de Prins. De Heer Vosmaer, directeur van het Cabinet van Natuur en Kunst, die gewoond had op de tweede verdieping van het hoekpand, verhuisde naar Buitenhof 36, dat beneden werd ingericht tot magazijn.

Tussen Buitenhof 36 en 37 werd een deur gebroken, welke bij de restauratie onlangs is teruggevonden (zie fig. 11 sub 52 en 57). Wellicht is toen ook de voorgevel van 36 gewijzigd, waarbij de voordeur naar rechts werd verplaatst.

De nu op zulk een fraaie wijze geëxposeerde verzameling kunstschaten, waarvan prof. Scheurleer tot in finesses de gehele omvang en geschiedenis heeft onderzocht en beschreven, verkreeg algemene en internationale bekendheid, van dien aard zelfs, dat toen de franse troepen in 1795 ons land binnentraden in de kortste tijd alles werd ingepakt en naar Parijs overgebracht.

Helaas zijn geen afbeeldingen van de interieurs van de schilderijengalerij, noch van het naturaliënkabinet bewaard gebleven. In eerstgenoemde zaal hingen in die dagen ongeveer 200 schilderijen, waaronder enkele zeer grote stukken²². Een onderzoek in de zaal heeft uitgezeten, dat de wanden van vloer tot plafond met een behangsel bekleed waren. Een lambrisering ontbrak. Hoezeer men het ook anders zou hebben verwacht, dient daaruit geconcludeerd te worden, dat de schilderijen eveneens de gehele wand bedekten. Watteau maakte in 1720 een schilderij, voorstellend het interieur van de kunsthandel Gersaint te Parijs, waar de stukken op deze wijze waren geëxposeerd²³. Een fraaiere opanging van schilderstukken, namelijk boven een lambrisering, is te zien op schilderij van A. de Lelie in het Rijksmuseum te Amsterdam, weergevende het nog bestaande interieur van de kunstverzamelaar Gildemeester in zijn huis aan de Herengracht aldaar. De galerij van de Prins was slechts te bezichtigen tussen 11 en 1 uur²⁴. Kaarsenkronen en appliques ontbraken.